

Styrk stoð í atvinnulífinu

Ólafur Garðar Halldórsson, hagfræðingur á efnahagssviði SA
Sjávarútvegsgdagurinn, 8. október 2014

Styrk stoð í atvinnulífinu

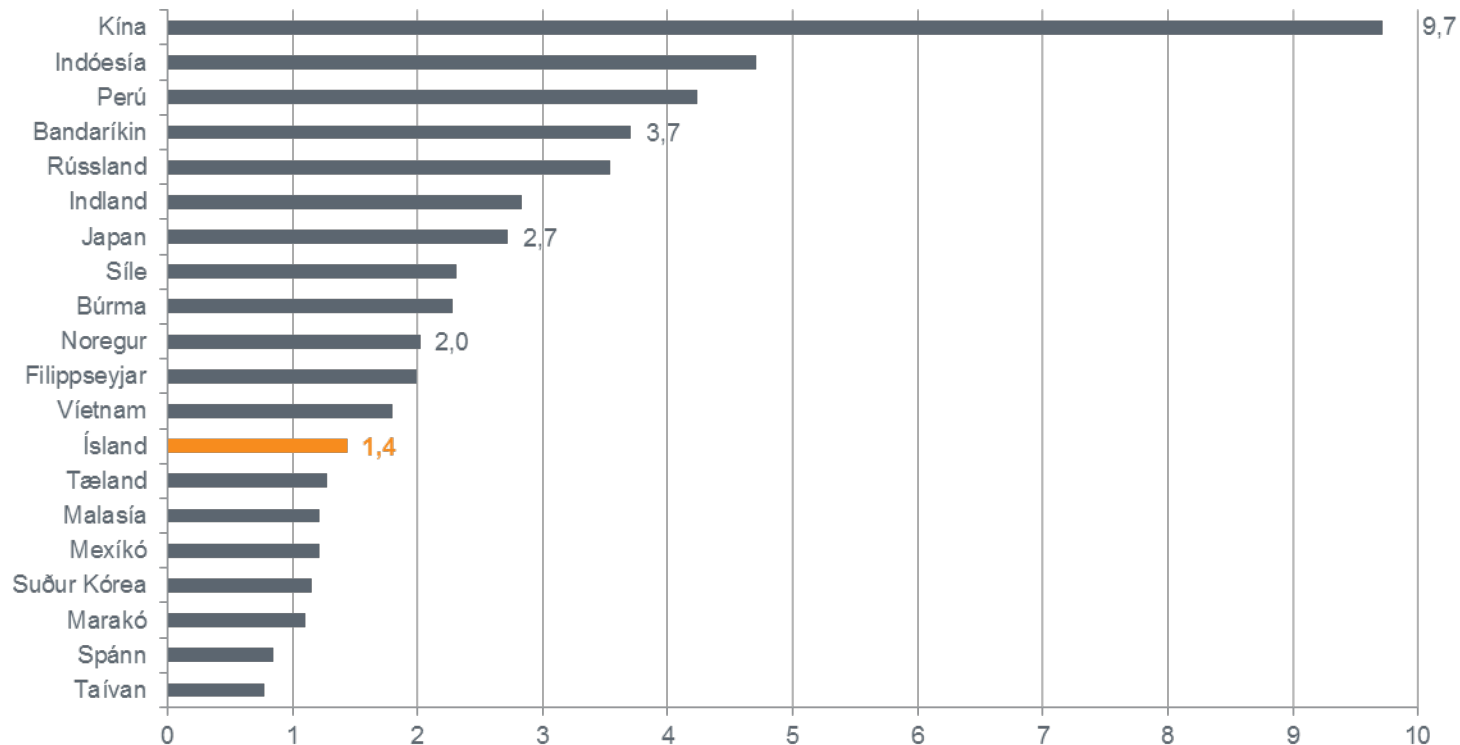
1. Grunnstoð í íslensku efnahagslífi
2. Framleiðni, undirstaða verðmætasköpunar
3. Íslenskur sjávarútvegur: Hver er okkar sérstaða?

Styrk stoð í atvinnulífinu

1. Grunnstoð í íslensku efnahagslífi
2. Framleiðni, undirstaða verðmætasköpunar
3. Íslenskur sjávarútvegur: Hver er okkar sérstaða?

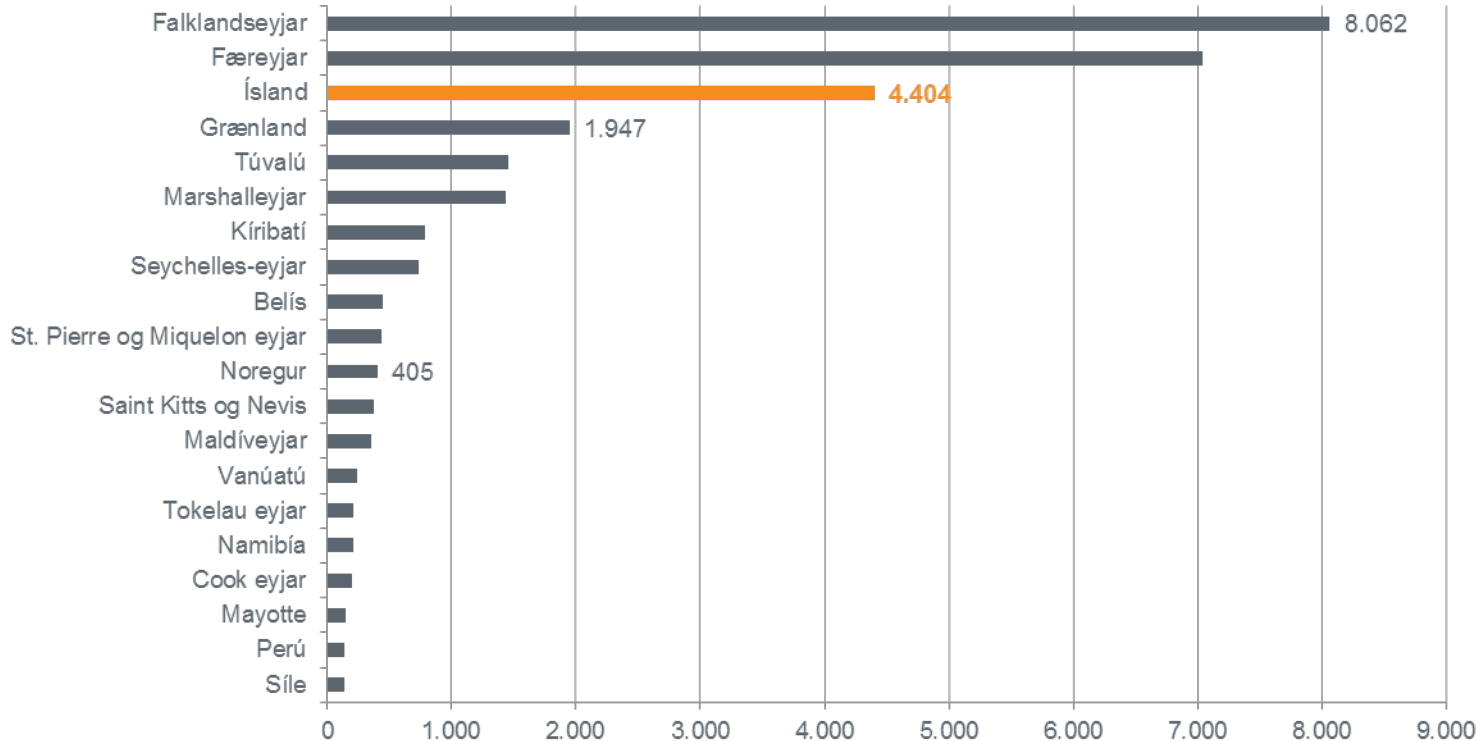
Aðeins tólf lönd í heiminum með meiri afla en Íslendingar ...

Fiskafli úr sjó árið 2012, 20 aflamestu löndin
milljónir tonna

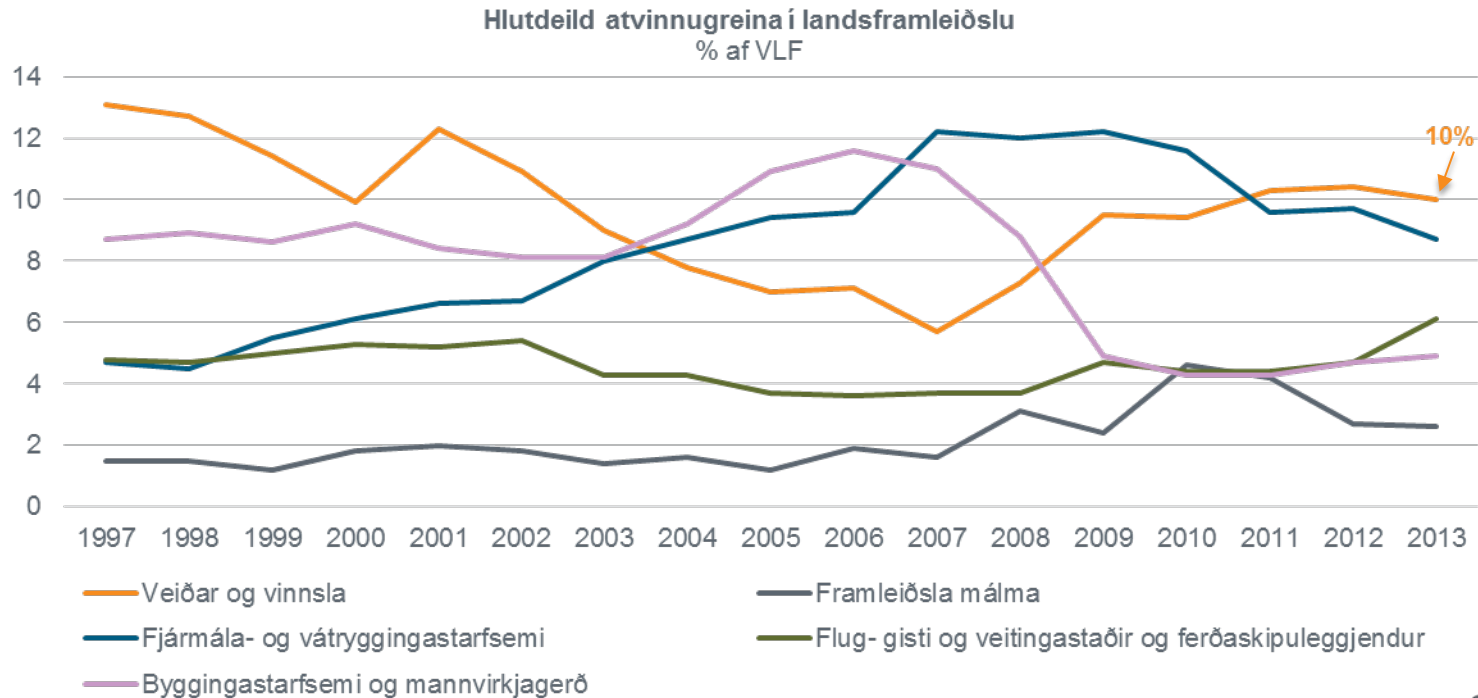
... og aðeins tvö með meiri afla á mann

Fiskafli úr sjó árið 2012, 20 aflamestu löndin
kg. á mann

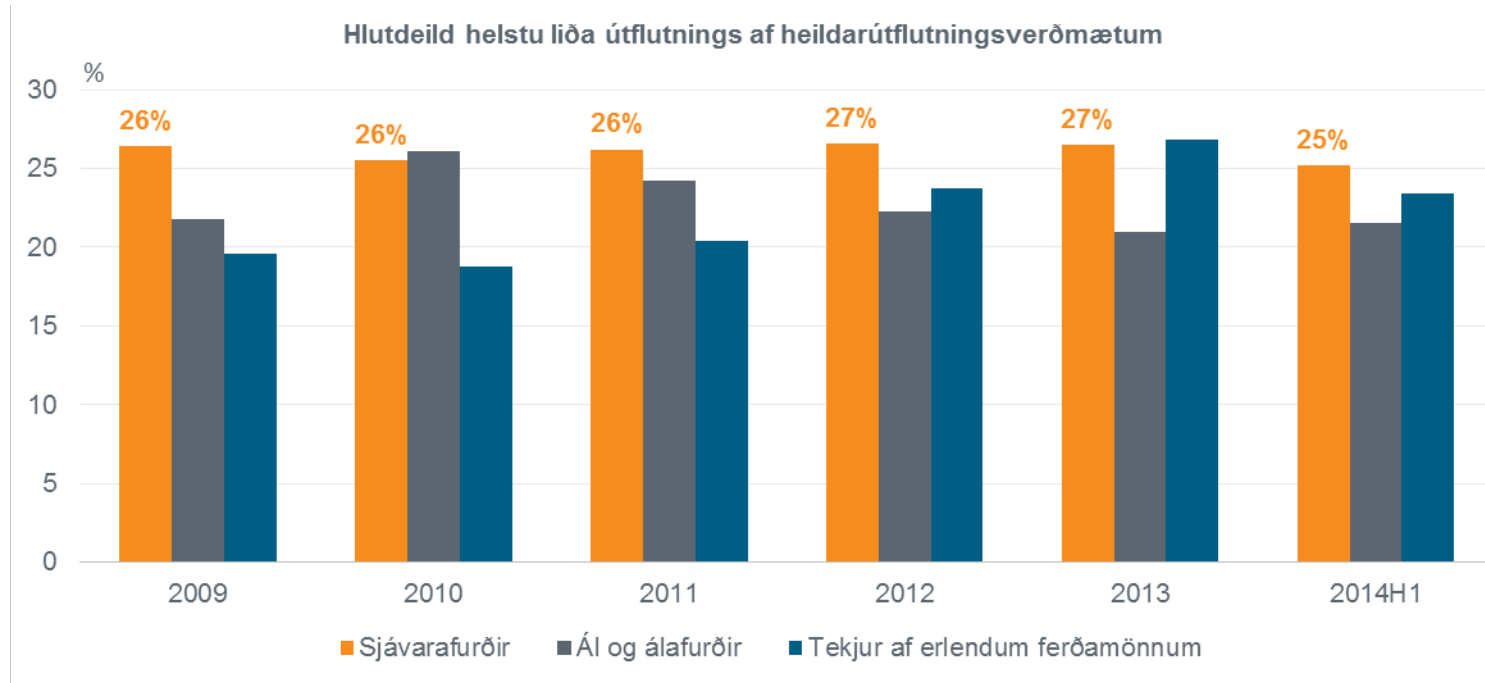

Mikilvægi sjávarútvegsins er óumdeilt

Beint framlag sjávarútvegs var 10% af VLF árið 2013. Framlag sjávarklasans, þ.e. sjávarútvegs og tengdra greina, var metið 26% af VLF árið 2010.

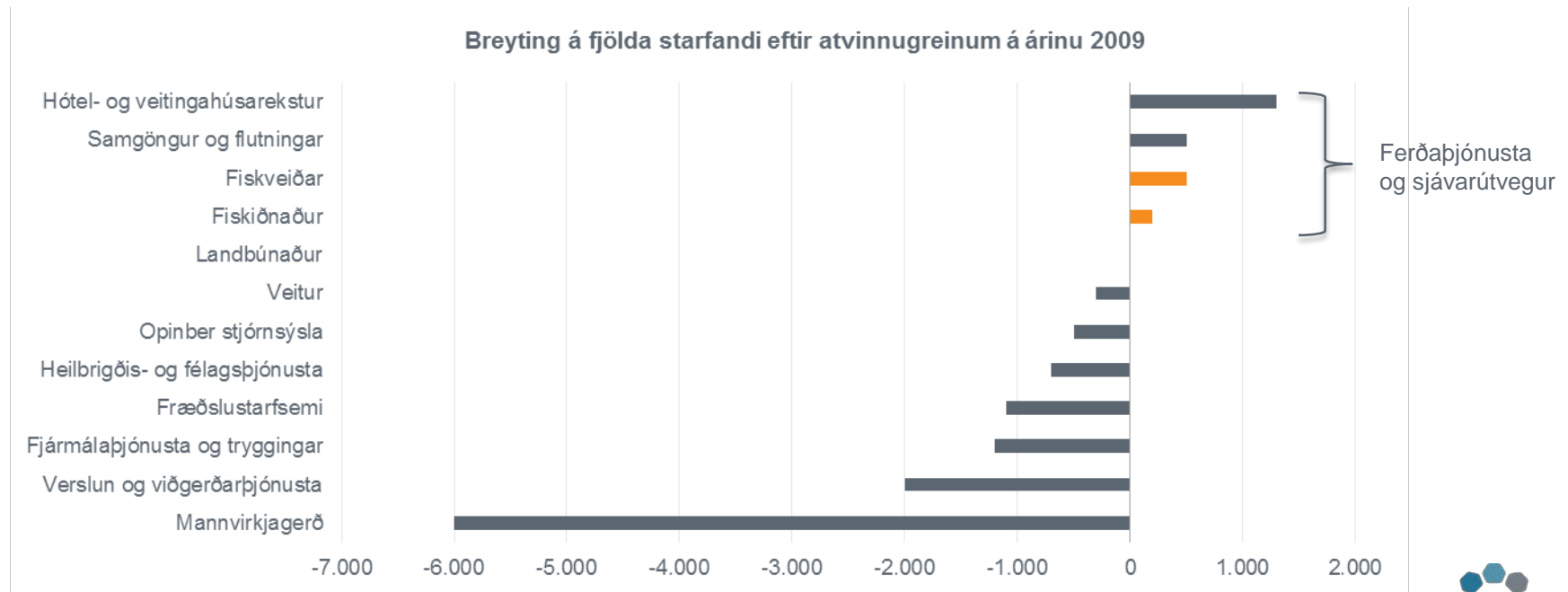

Einn stærsti útflutningsatvinnuvegur landsins

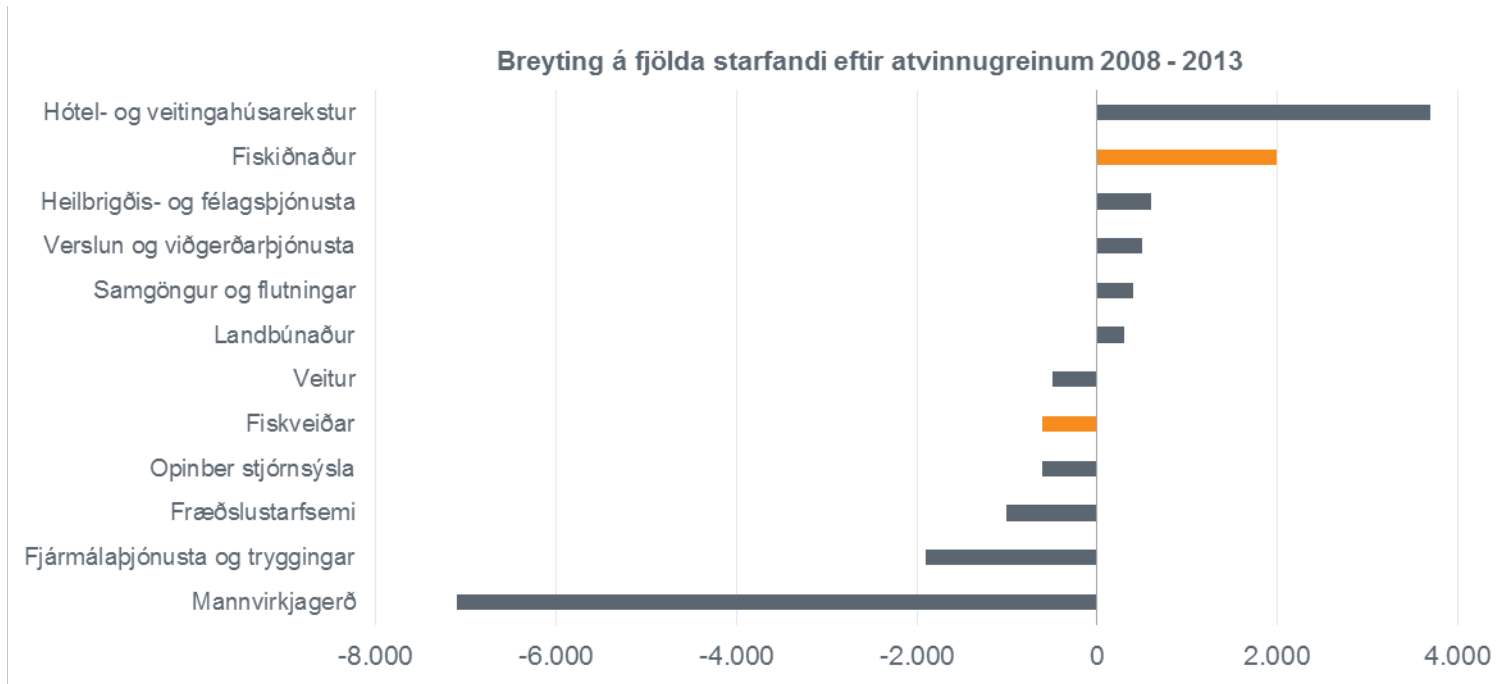
Sjávarútvegurinn mildaði höggið á vinnumarkaði í kjölfar hrunsins

Starfandi í sjávarútvegi og ferðaþjónustugreinum fjölgaði á árinu 2009 þegar fækkun varð í öðrum greinum.

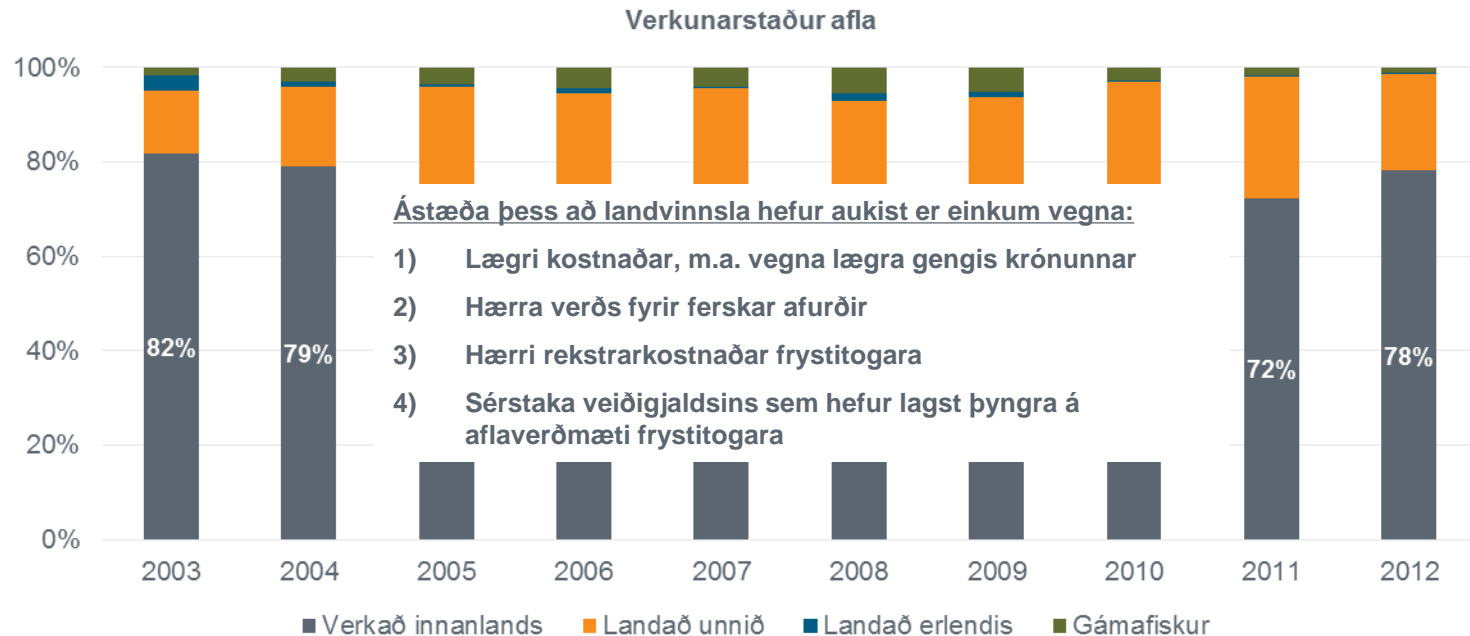

Vinnuaflið fluttist yfir í útflutningsgreinar

Starfandi í sjávarútvegi hefur fjölgað um 1400 frá árinu 2008

Landvinnsla hefur aukist á undanförum árum

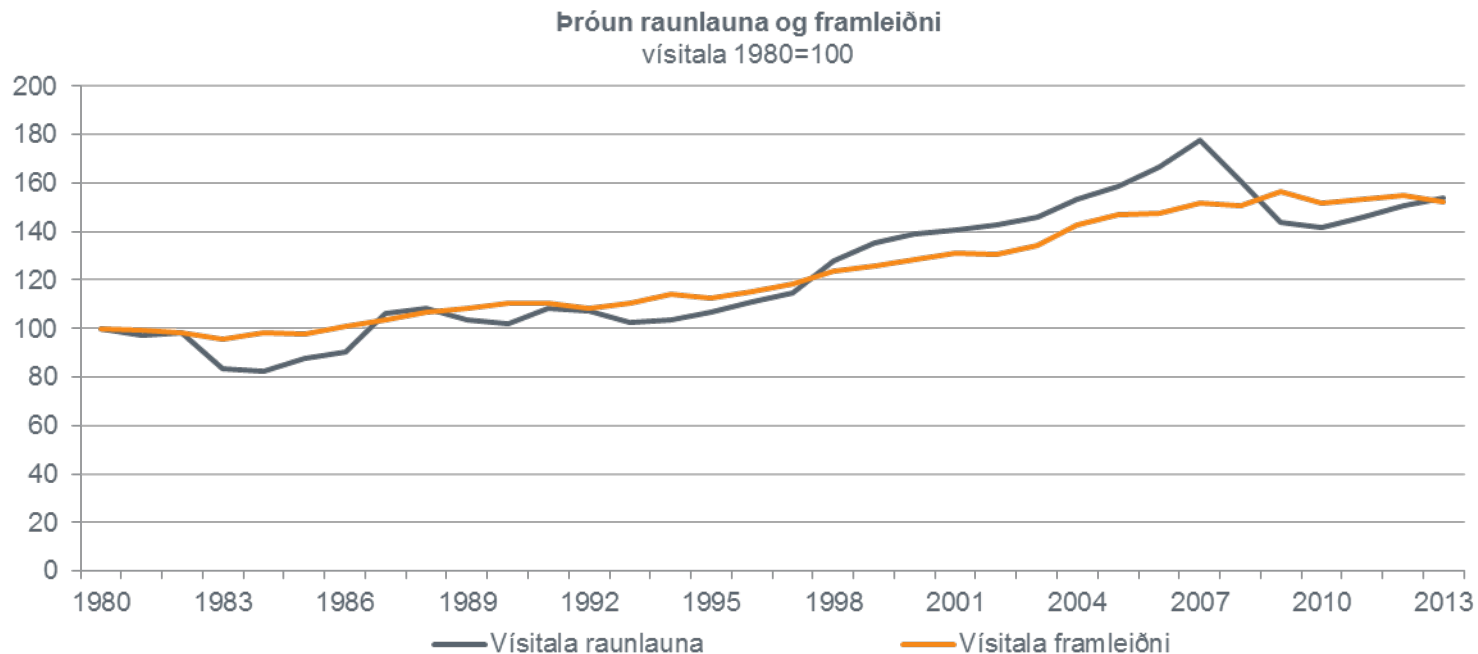

Styrk stoð í atvinnulífinu

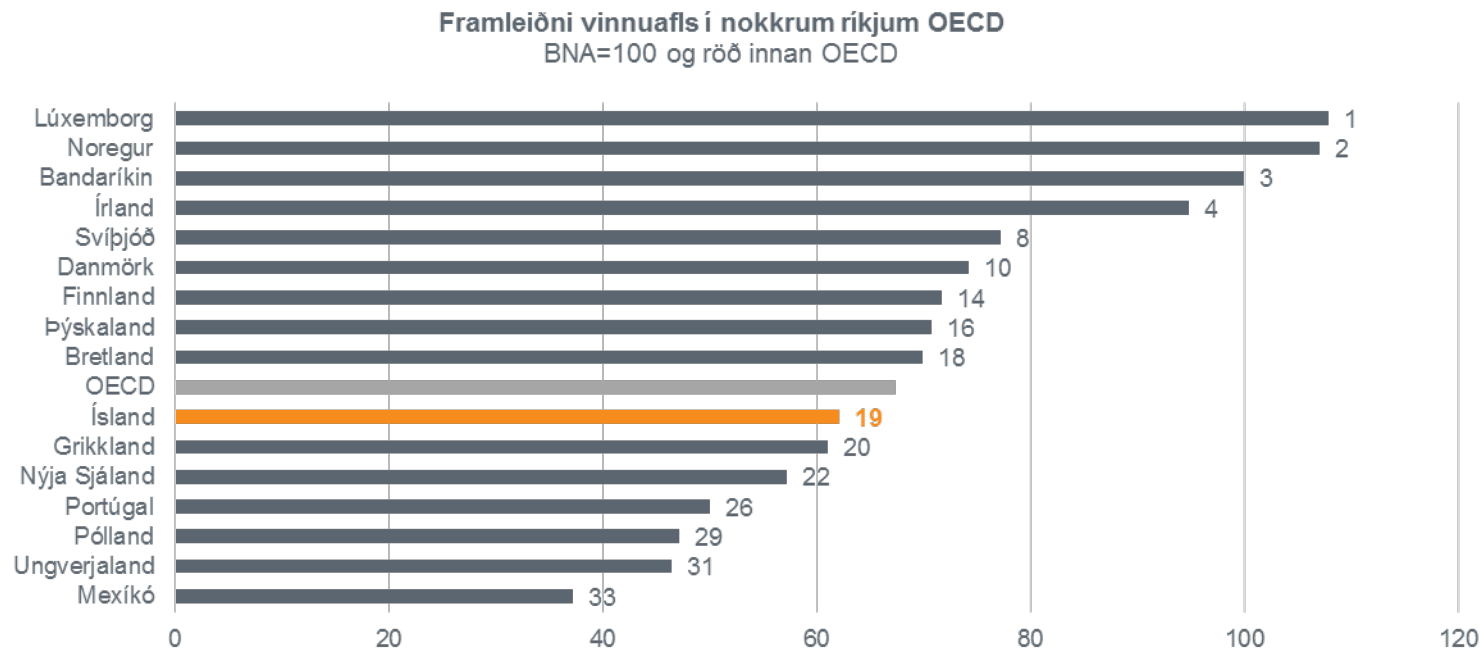
1. Grunnstoð í íslensku efnahagslífi
2. Framleiðni, undirstaða verðmætasköpunar
3. Íslenskur sjávarútvegur: Hver er okkar sérstaða?

Framleiðnivöxtur er undirstaða bættra lífskjara

Til langs tíma geta raunlaun ekki hækkað umfram framleiðni

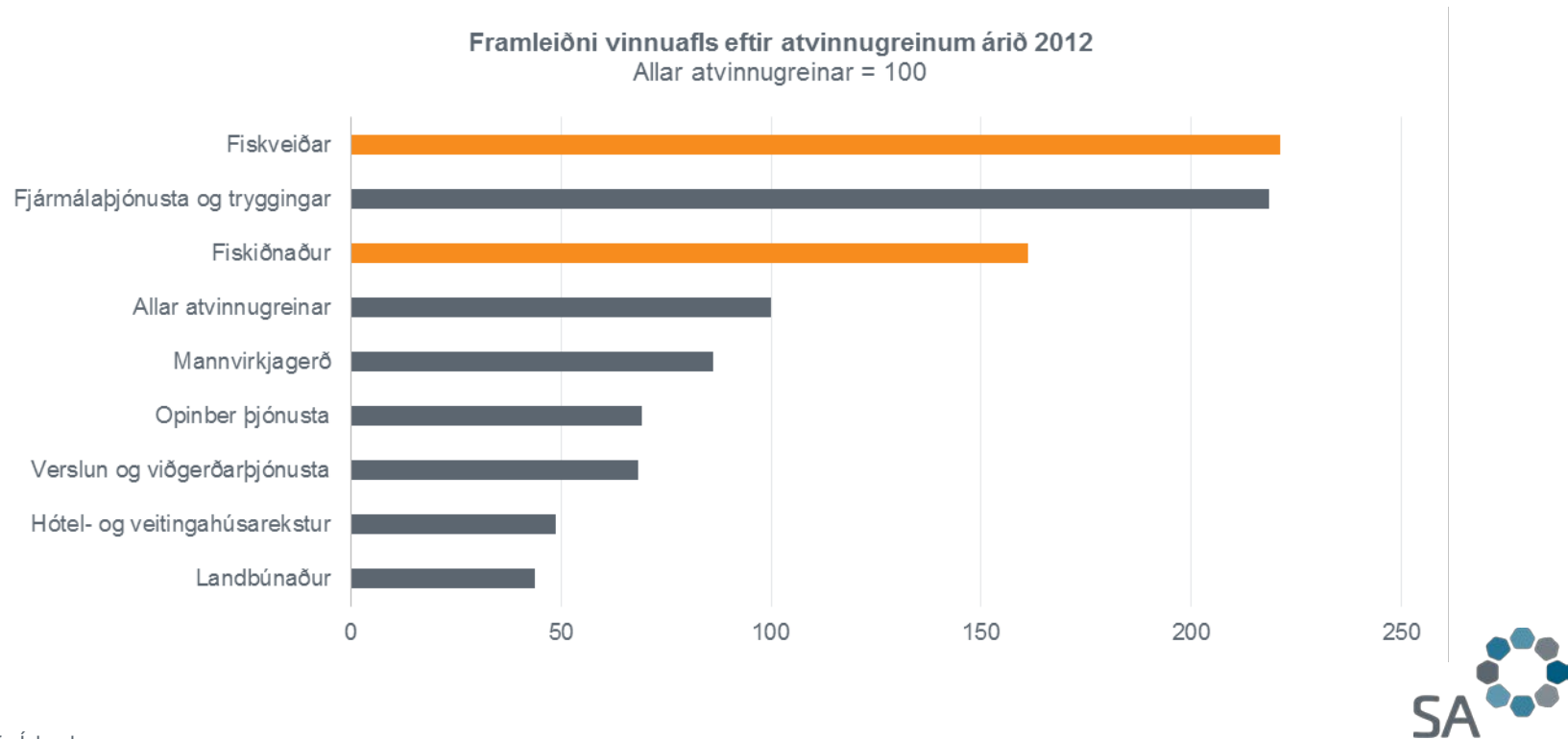

Framleiðni á Íslandi er lág samanborið við önnur lönd ...

... en væri enn lakari ef ekki væri fyrir góða framleiðni í sjávarútvegi

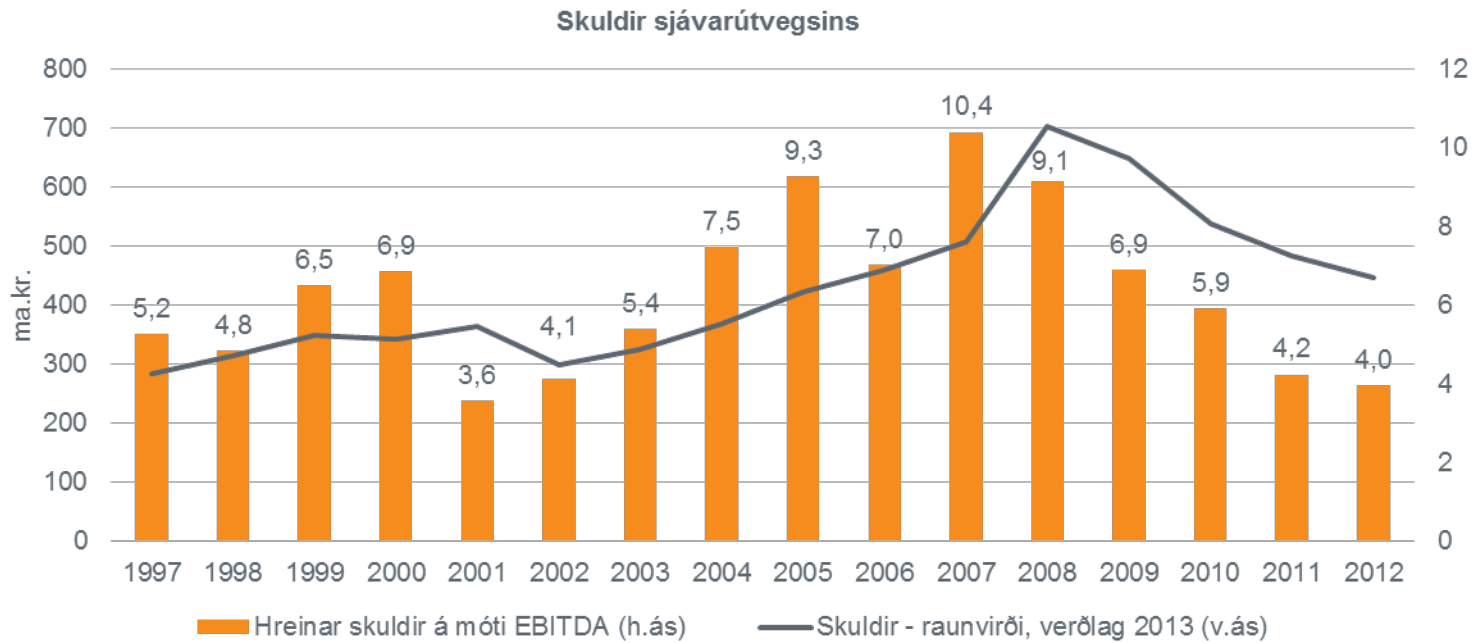
Framleiðni í sjávarútvegi hefur næstum því tvöfaldast frá árinu 1997

Styrk stoð í atvinnulífinu

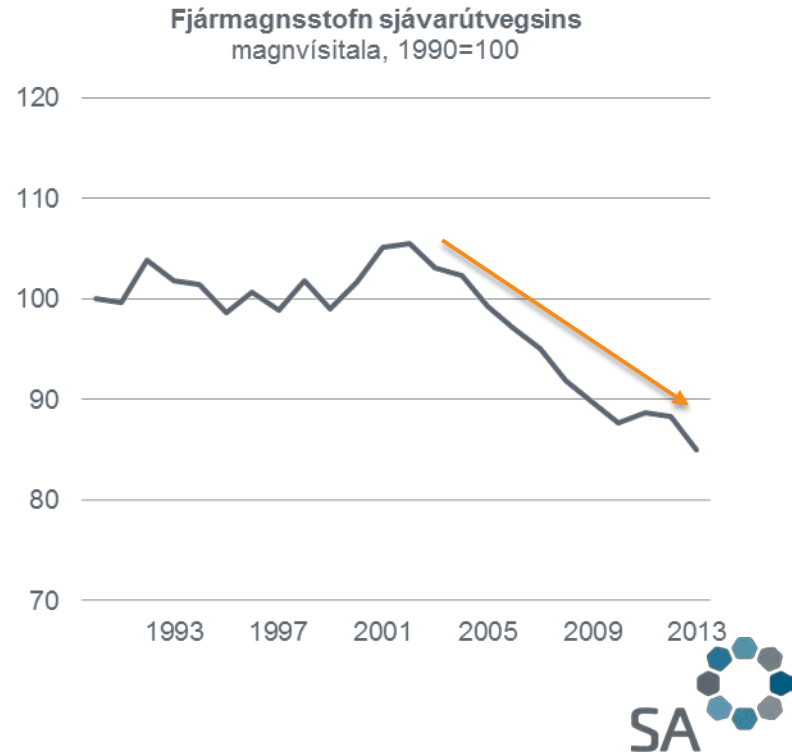
1. Grunnstoð í íslensku efnahagslífi
2. Framleiðni, undirstaða verðmætasköpunar
3. Íslenskur sjávarútvegur: Hver er okkar sérstaða?

Batnandi skuldastaða og aukið svigrúm til fjárfestinga

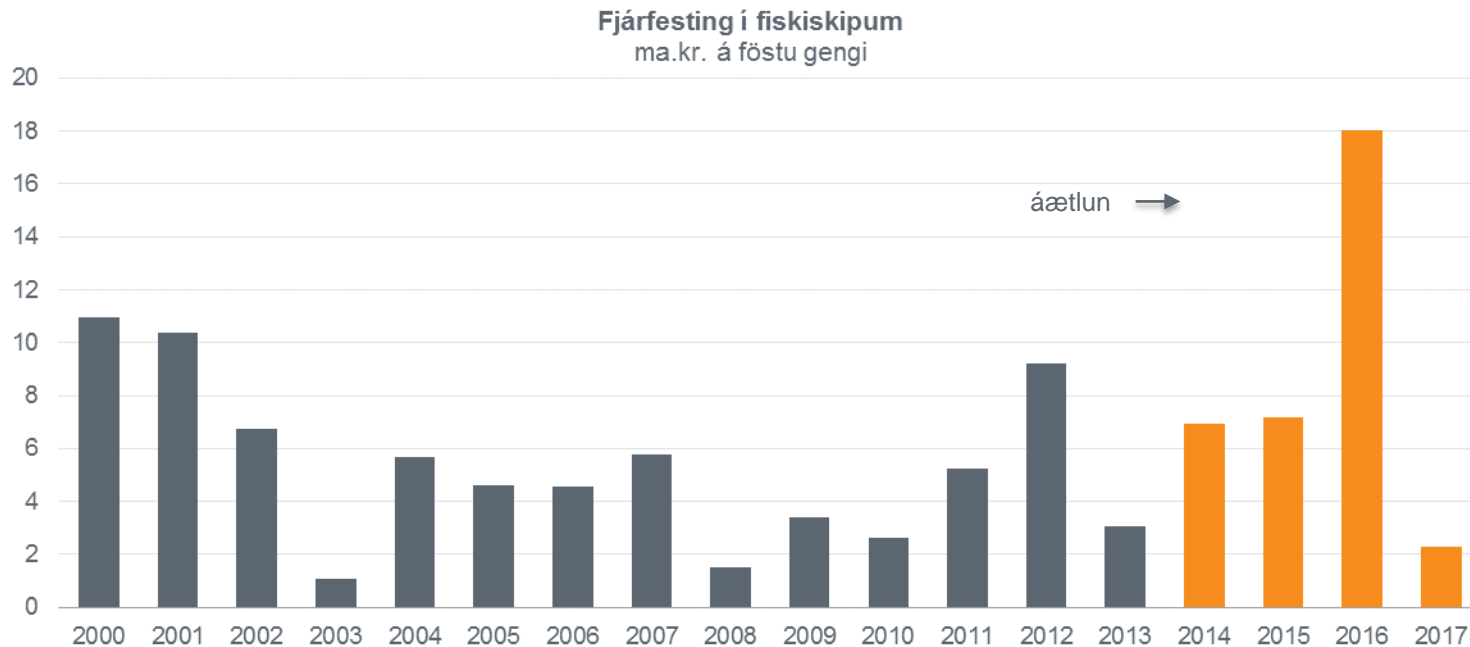
Gengið hefur á fjármagnsstofn sjávarútvegsins og skipaflotinn elst

- Frá árinu 2002 hefur fjármagnsstofn sjávarútvegsins dregist saman um 20% að raunvirði
- Að einhverju leyti er um eðlilega þróun að ræða þar sem aukin hagræðing í kjölfar innleiðingar kvótakerfisins hefur minnkað fjármagnsþörf greinarinnar ...
- ... en áhyggjuefni er að meðalaldur skipa er nú 31 ár en ekki nema 22 ár í Noregi*.

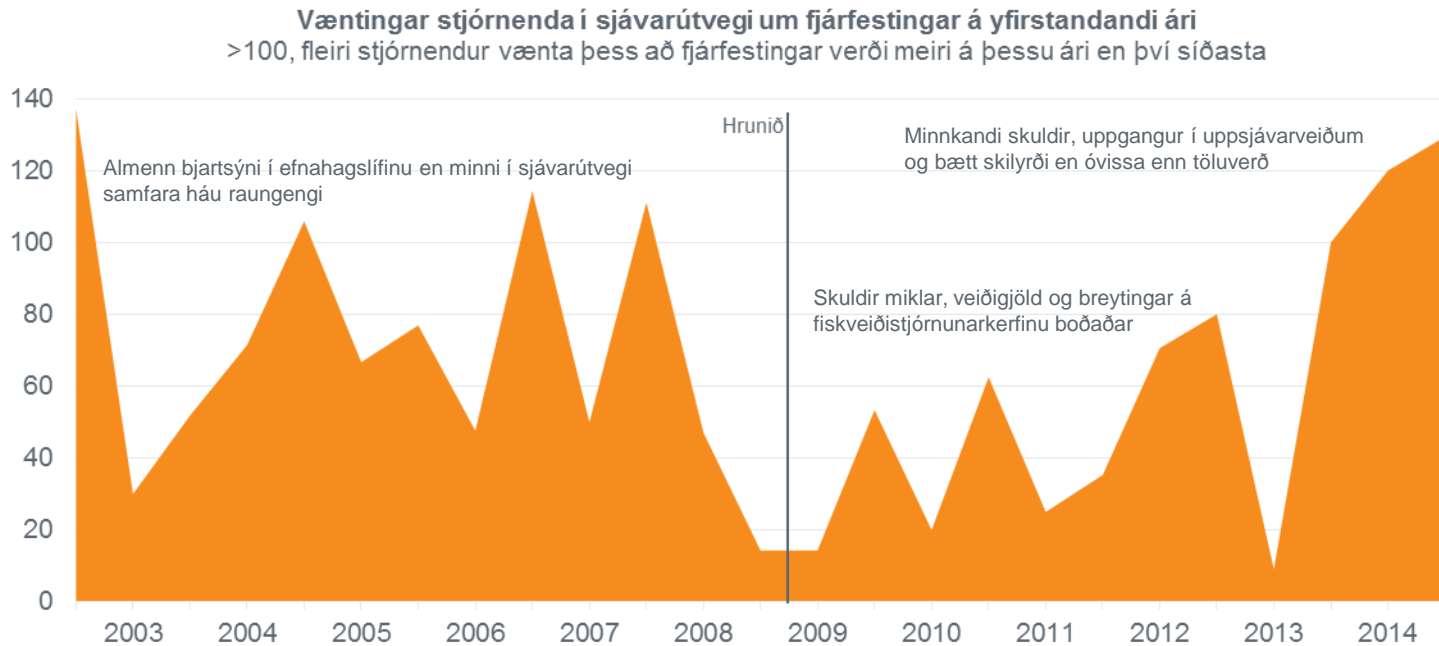

Fjárfestingar í kortunum ...

Tilkynnt hefur verið um skipakaup fyrir um 28 ma.kr. á næstu þremur árum. Nýju skipin munu skila auknu hagræði t.d. með minni olíunotkun en eldri skip.

... endurspeglast í væntingum stjórnenda

Hvað er sérstakt við íslenskan sjávarútveg?

Sérstaða íslensks sjávarútvegs

- **Framseljanlegar aflaheimildir:**

- Á Íslandi eru fiskveiðiheimildir framseljanlegar á milli skipa og fyrirtækja. Þetta er grundvöllur þeirrar hagræðingar sem átt hefur sér stað í greininni.
- Í Noregi eru aflaheimildir ekki framseljanlegar en bæði framlegð á starfsmann og EBITDA framlegð íslenska sjávarútvegsins hefur undanfarna áratugi verið mun meiri en þar í landi.
- Framleiðni íslensks sjávarútvegs hefur vaxið hraðar en bæði í þeim norska og sænska.

- **Íslenskur sjávarútvegur treystir ekki á ríkisstyrki:**

- “Icelandic subsidies have been substantially lower than those of the other countries in this historical review...” (FAO, 2003)
- “The reason for this is that the fishery has dominated the Icelandic economy, comprising the overwhelming percentage of exports.” (FAO, 2003)
- “The Icelandic fisheries, although encouraged by Government policy, have largely had to stand financially on their own.” (FAO, 2003)
- Sjávarútvegsstyrkir alls í heiminum árið 2009 hafa verið metnir um 35 ma. Bandaríkjadalir, þar af tæpir 9 ma. í Evrópu. (Sumaila, Lam, Manach, Swartz, Pauly, 2013)

Sérstaða íslensks sjávarútvegs

- **Framseljanlegar aflaheimildir:**

- Á Íslandi eru fiskveiðiheimildir framseljanlegar á milli skipa og fyrirtækja. Þetta er grundvöllur þeirrar hagræðingar sem átt hefur sér stað í greininni.
- Í Noregi eru aflaheimildir ekki framseljanlegar en bæði framlegð á starfsmann og EBITDA framlegð íslenska sjávarútvegsins hefur undanfarna áratugi verið mun meiri en þar í landi.
- Framleiðni íslensks sjávarútvegs hefur vaxið hraðar en bæði í þeim norska og sænska.

- **Íslenskur sjávarútvegur treystir ekki á ríkisstyrki:**

- “Icelandic subsidies have been substantially lower than those of the other countries in this historical review...” (FAO, 2003)
- “The reason for this is that the fishery has dominated the Icelandic economy, comprising the overwhelming percentage of exports.” (FAO, 2003)
- “The Icelandic fisheries, although encouraged by Government policy, have largely had to stand financially on their own.” (FAO, 2003)
- Sjávarútvegsstyrkir alls í heiminum árið 2009 hafa verið metnir um 35 ma. Bandaríkjadalir, þar af tæpir 9 ma. í Evrópu. (Sumaila, Lam, Manach, Swartz, Pauly, 2013)

Sérstaða íslensks sjávarútvegs

- **Framseljanlegar aflaheimildir:**

- Á Íslandi eru fiskveiðiheimildir framseljanlegar á milli skipa og fyrirtækja. Þetta er grundvöllur þeirrar hagræðingar sem átt hefur sér stað í greininni.
- Í Noregi eru aflaheimildir ekki framseljanlegar en bæði framlegð á starfsmann og EBITDA framlegð íslenska sjávarútvegsins hefur undanfarna áratugi verið mun meiri en þar í landi.
- Framleiðni íslensks sjávarútvegs hefur vaxið hraðar en bæði í þeim norska og sænska.

- **Íslenskur sjávarútvegur treystir ekki á ríkisstyrki:**

- “Icelandic subsidies have been substantially lower than those of the other countries in this historical review...” (FAO, 2003)
- “The reason for this is that the fishery has dominated the Icelandic economy, comprising the overwhelming percentage of exports.” (FAO, 2003)
- “The Icelandic fisheries, although encouraged by Government policy, have largely had to stand financially on their own.” (FAO, 2003)
- Sjávarútvegsstyrkir alls í heiminum árið 2009 hafa verið metnir um 35 ma. Bandaríkjadalir, þar af tæpir 9 ma. í Evrópu. (Sumaila, Lam, Manach, Swartz, Pauly, 2013)

Sérstaða íslensks sjávarútvegs

- **Framseljanlegar aflaheimildir:**

- Á Íslandi eru fiskveiðiheimildir framseljanlegar á milli skipa og fyrirtækja. Þetta er grundvöllur þeirrar hagræðingar sem átt hefur sér stað í greininni.
- Í Noregi eru aflaheimildir ekki framseljanlegar en bæði framlegð á starfsmann og EBITDA framlegð íslenska sjávarútvegsins hefur undanfarna áratugi verið mun meiri en þar í landi.
- Framleiðni íslensks sjávarútvegs hefur vaxið hraðar en bæði í þeim norska og sænska.

- **Íslenskur sjávarútvegur treystir ekki á ríkisstyrki:**

- “Icelandic subsidies have been substantially lower than those of the other countries in this historical review...” (FAO, 2003)
- “The reason for this is that the fishery has dominated the Icelandic economy, comprising the overwhelming percentage of exports.” (FAO, 2003)
- “The Icelandic fisheries, although encouraged by Government policy, have largely had to stand financially on their own.” (FAO, 2003)
- Sjávarútvegsstyrkir alls í heiminum árið 2009 hafa verið metnir um 35 ma. Bandaríkjadalir, þar af tæpir 9 ma. í Evrópu. (Sumaila, Lam, Manach, Swartz, Pauly, 2013)

Sérstaða íslensks sjávarútvegs

- **Framseljanlegar aflaheimildir:**

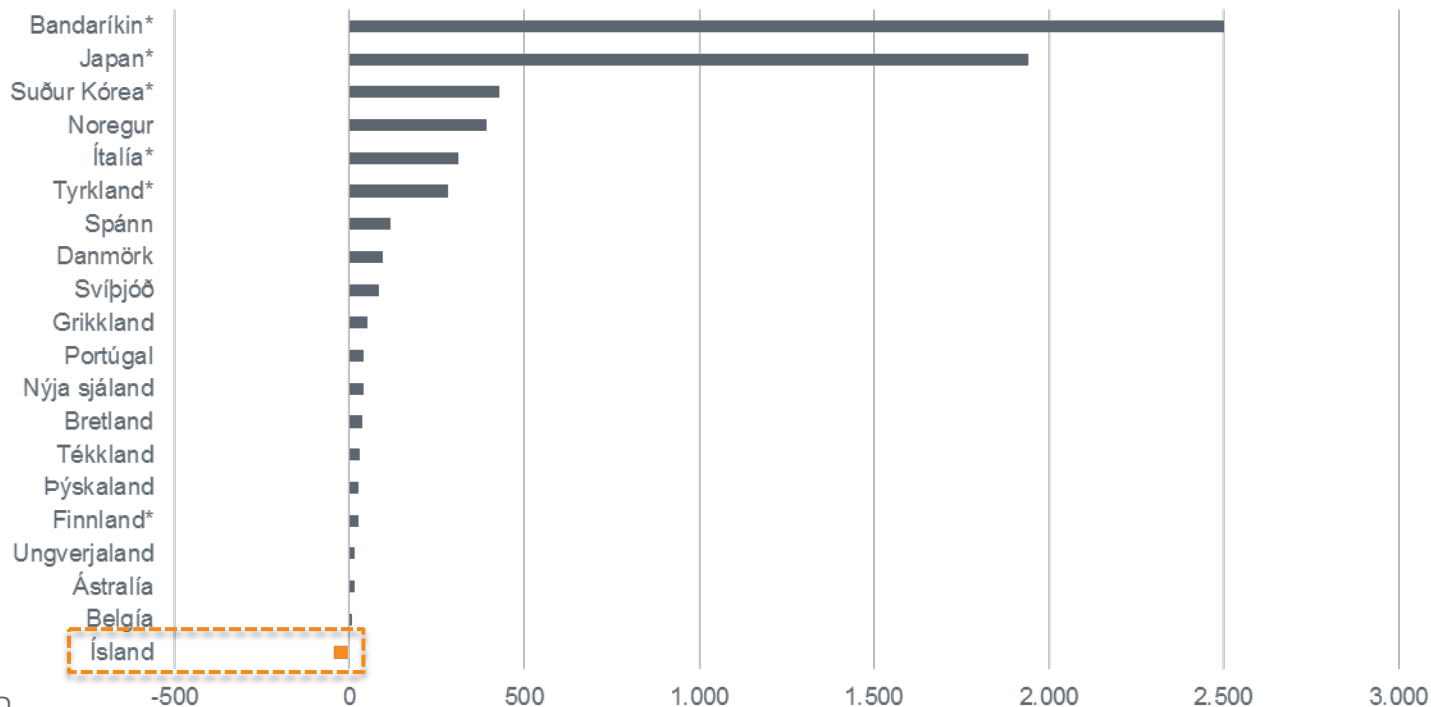
- Á Íslandi eru fiskveiðiheimildir framseljanlegar á milli skipa og fyrirtækja. Þetta er grundvöllur þeirrar hagræðingar sem átt hefur sér stað í greininni.
- Í Noregi eru aflaheimildir ekki framseljanlegar en bæði framlegð á starfsmann og EBITDA framlegð íslenska sjávarútvegsins hefur undanfarna áratugi verið mun meiri en þar í landi.
- Framleiðni íslensks sjávarútvegs hefur vaxið hraðar en bæði í þeim norska og sænska.

- **Íslenskur sjávarútvegur treystir ekki á ríkisstyrki:**

- “Icelandic subsidies have been substantially lower than those of the other countries in this historical review...” (FAO, 2003)
- “The reason for this is that the fishery has dominated the Icelandic economy, comprising the overwhelming percentage of exports.” (FAO, 2003)
- “The Icelandic fisheries, although encouraged by Government policy, have largely had to stand financially on their own.” (FAO, 2003)
- Sjávarútvegsstyrkir alls í heiminum árið 2009 hafa verið metnir um 35 ma. Bandaríkjadalir, þar af tæpir 9 ma. í Evrópu. (Sumaila, Lam, Manach, Swartz, Pauly, 2013)

Á meðan aðrir eru að styrkja erum við að skattleggja

Ríkisstyrkir til sjávarútvegs í OECD árið 2012
m. Bandaríkjadala

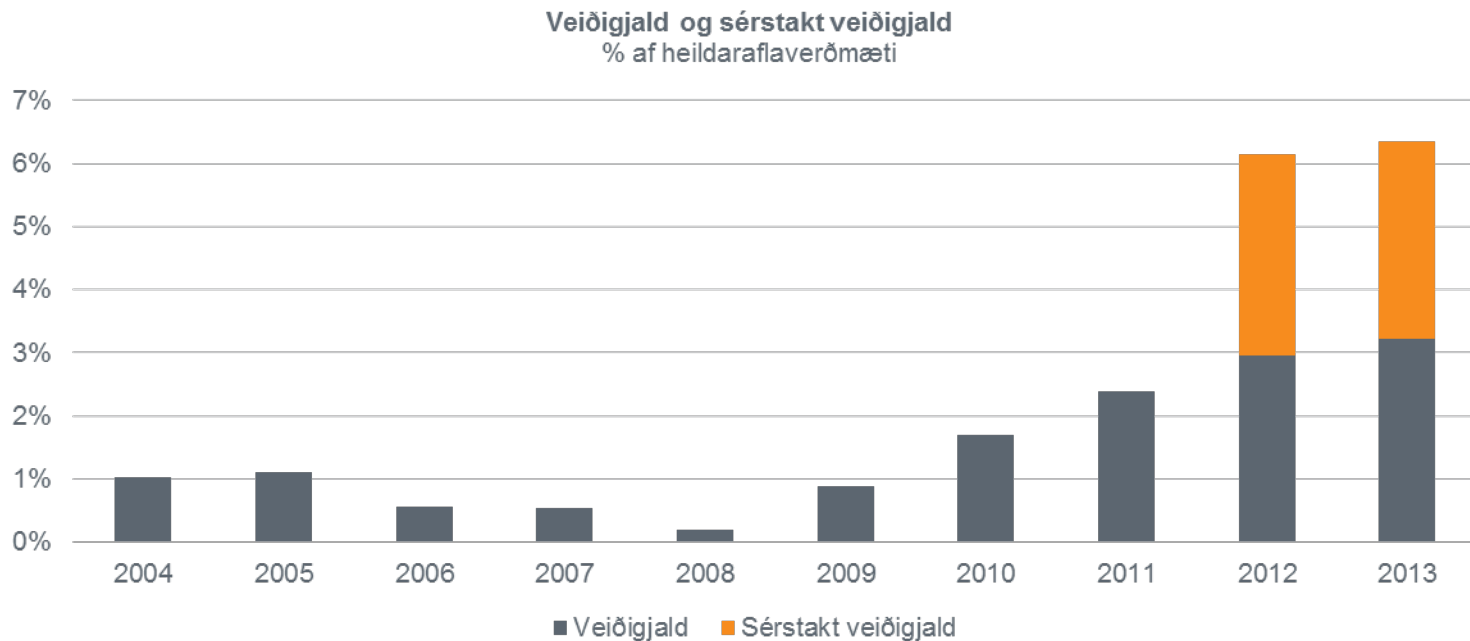

Heimild: OECD

*Tölur fyrir árið 2011

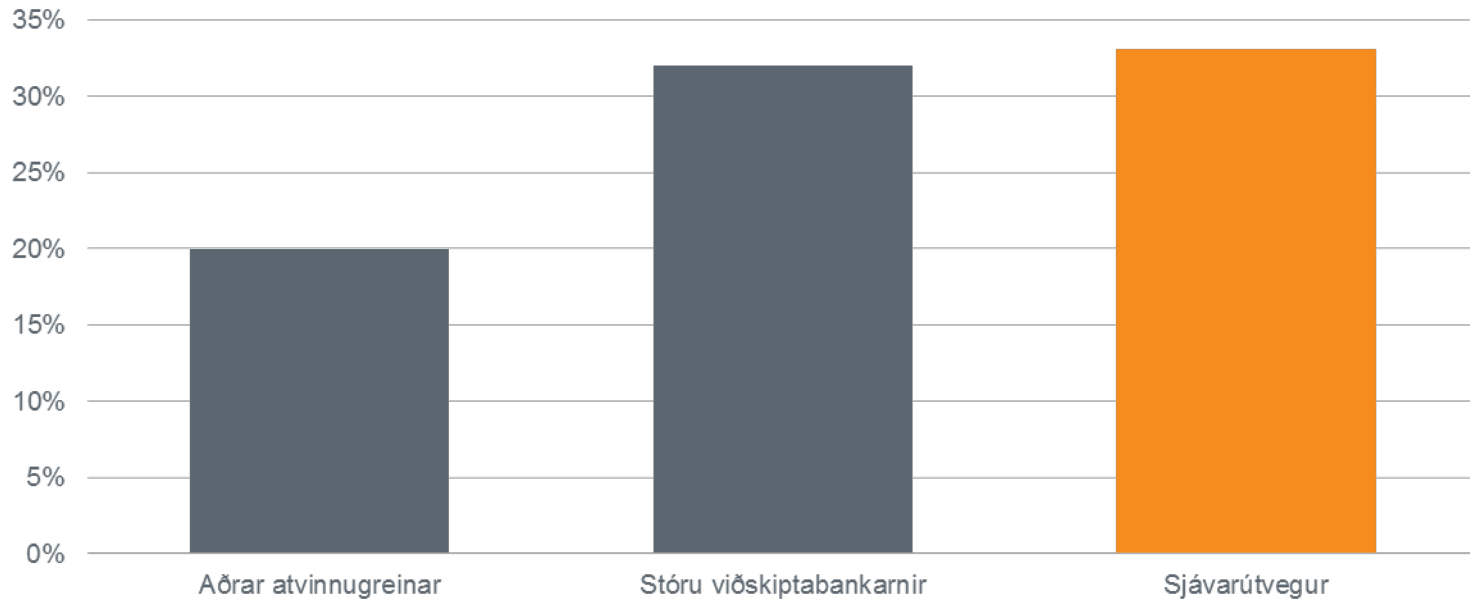
Sérstaka veiðigjaldið hefur aukið skattbyrði sjávarútvegsins

Það má færa rök fyrir því að fyrirtæki sem nýta sameiginlegar auðlindir greiði fyrir aðganginn en gæta þarf jafnræðis á milli atvinnugreina og að sannarlega sé verið að skattleggja fyrir notkun á auðlindum.

Misíþyngjandi skattbyrði milli atvinnugreina

Árið 2013: Reiknaður tekjuskattur og sérstakir skattar á sjávarútveg og fjármálafyrirtæki

Hvernig höldum við forskoti okkar?

1. Sátt þarf að ríkja um framkvæmd og umfang skattheimtu á sjávarútveginn og þarf hún að vera **gagnsæ, fyrirsjáanleg og skilvirk**.
2. Mikilvægt er að **eyða óvissu** sem ríkt hefur um álagningu veiðigjalda.
3. Ef það verður ekki gert gætu neikvæð áhrif á fjárfestingar og hagræðingu í greininni að lokum dregið úr framleiðni.

Hvernig höldum við forskoti okkar?

1. Sátt þarf að ríkja um framkvæmd og umfang skattheimtu á sjávarútveginn og þarf hún að vera **gagnsæ, fyrirsjáanleg** og **skilvirk**.
2. Mikilvægt er að **eyða óvissu** sem ríkt hefur um álagningu veiðigjalda.
3. Ef það verður ekki gert gætu neikvæð áhrif á fjárfestingar og hagræðingu í greininni að lokum dregið úr framleiðni.

Hvernig höldum við forskoti okkar?

1. Sátt þarf að ríkja um framkvæmd og umfang skattheimtu á sjávarútveginn og þarf hún að vera **gagnsæ, fyrirsjáanleg** og **skilvirk**.
2. Mikilvægt er að **eyða óvissu** sem ríkt hefur um álagningu veiðigjalda.
3. Ef það verður ekki gert gætu neikvæð áhrif á fjárfestingar og hagræðingu í greininni að lokum dregið úr framleiðni.

Hvernig höldum við forskoti okkar?

1. Sátt þarf að ríkja um framkvæmd og umfang skattheimtu á sjávarútveginn og þarf hún að vera **gagnsæ**, **fyrirsjáanleg** og **skilvirk**.
2. Mikilvægt er að **eyða óvissu** sem ríkt hefur um álagningu veiðigjalda.
3. Ef það verður ekki gert gætu neikvæð áhrif á fjárfestingar og hagræðingu í greininni að lokum dregið úr framleiðni.

Ásdís Kristjánsdóttir
Forstöðumaður efnahagssviðs
asdis@sa.is
sími: 590-0080

Ólafur Garðar Halldórsson
Hagfræðingur á efnahagssviði
olafur@sa.is
sími: 590-0081

Óttar Snædal
Hagfræðingur á efnahagssviði
ottar@sa.is
sími: 590-0082

<https://twitter.com/efnahagssvidSA/>